

Kitaaba Daani'el - Dhibba Tokkoo fi Shantama Afur

Hubannoo Mul'ata Dani'el isa Dhumaa: Hiika Belshaazarii fi Mul'achuu Raajii

Jeff Pippenger
2024-03-23

Mul'ata dhumaa Daani'el boqonnaawwan sadii dhumaa irraa ijaaramti. Boqonnaan jalqabaa isaanii, akkuma boqonnaa dhumaa isaanii sanaa, muuxannoo Daani'el ibsa; boqonnaan giddugaleessaa immoo seenaa raajii, isa ka'uu fi kufaati dhumaa mootii kaabaa sobaa ilaallatu, ibsa. Boqonnaan jalqabaa akkuma isa dhumaa ti; boqonnaan giddugaleessaa immoo fincila mootii kaabaa sobaa bakka bu'a. Mul'anni dhumaa Daani'el, mul'ata laga Hiddeqel, mallattoo Alfaa fi Omeegaa, isa Dhugaa ta'e, of keessaa qaba. Akkuma mul'ata dhumaa Daani'el ilaalu jalqabnu, lakkoofsa tokko irraa jalqabna.

Waggaa keessa waggaa sadaffaatti, yeroo Qiros mootii Faares bulchaa turetti, dubbichi tokko gara Daani'el isa maqaan isaa Beltashaazaar jedhamuetti mul'ifame; dubbiin sunis dhugaa ture, garuu yeroo isaaf murtaa'e dheeraa ture; innis dubbicha hubate, mul'ata sanas qalbeeffatee hubannaa qabaate. Daani'el 10:1.

Dhugaan lakkoofsi isaa hedduun keeyyata kana keessatti marfamarii jiru. Inni jalqabaa maqaa Daani'el, "Beltshaazaar" jedhuudha.

Inni hoogganaan mootummoonni warra baala-dhabdootaa maqaa ni kennan; Danieliifis maqaa Beltashaazaar jedhamu kenne; Hanaanyaadhaafis Shaadraak; Misha'eeliifis Meeshaak; Azaariyaadhaafis Abednego jedhee moggaase. Daani'el 1:7.

Daani'el boqonnaa tokkoffaatti maqaa "Beelxashaazaar" jedhuun moggaafame; ergasii hamma mul'ata isaa isa dhumaa itti beeksifamutti deebi'ee akka "Beelxashaazaar"tti gonkumaa hin waamamu. Kanaafuu, Beelxashaazaar maqaa isaa ragaa isaa isa jalqabaa fi isa dhumaa keessatti ta'a. Raajii keessatti jijjiiramni maqaa mallattoo hariiroo kakuu Waaqayyoo fi saba Isaa gidduu jiru agarsiisudha. Yommuu Gooftaan Abraamii fi Saaraay wajjin kakuu seene, maqaa isaanii gara Abrahaamii fi Saaraatti jijjiire. Maqaa Yaaqoobis gara Israa'eelitti jijjiire; akkasumas saba Isaa warra kakuu bara dhumaa maqaa haaraa akka kennu ni abdachiisa.

Ani Saayooniif jedhee jedhee hin callisu, Ani Yersaalemiif jedhee immoo hin boqodhu; hamma qajeelummaan ishee akka ifaatti ba'utti, fayyinni ishees akka ibsaa boba'uutti ifutti mul'atutti. Saboonni ormaa qajeelummaa kee ni argu, mootonnis hundinuu ulfina kee ni argu; maqaa haaraanis siif in moggaafama, isa afaan Waaqayyoo siif moggaasu. Isaayaas 61:1, 2.

Gara warra Filadelfiyaa, kanneen guyyaa dhumaa keessaa dhibba afurtamii afur kuma ta'an sanaafis, Inni abdiin kana ni kenna.

Inni mo'atu nan mo'adhu, inni isa utubaa waaqayyoo koo keessaatti utubaa isa nan godha; innis si'achi keessaa hin ba'u; maqaa Waaqayyoo koo, maqaa magaalaa Waaqayyoo koo isa jechuun Yerusaalem Haaraa, isa samii irraa Waaqayyoo koo biraa gad bu'u sanaa, akkasumas maqaa koo isa haaraa isa irratti nan barreessa. Namni gurra qabu, waan Hafuurri waldoota kiristaanaatiin jedhu haa dhaga'u. Mul'ata Yohaannis 3:12, 13.

Raajonni Waaqayyoo guyyoota dhuma ni argisiisu; Abrahaam, Saaraa fi Israa'el irraa garuu hiikni sirrii maqaa Belxshaazaar hin beekamu. Maqaan Waaqayyoo sabasa guyyoota dhumaaf walitti dhufeenya kakuu Isaa bakka buusuuf kennu, hamma yeroo Inni maqaa sana isaaniif kennutti, maqaa hin beekamne dha. Maqaan Belxshaazaar Daani'el akka saba kakuu Waaqayyoo warra Filadelfiyaa guyyoota dhuma ta'anitti adda baasa; garuu maqaan dhugaan hamma chaappaan itti kaa'amutti dhokfamee jira, sababiin isaas maqaan sun adda isaanii irratti barreeffama; iddoon chaappaan sunis itti barreeffamu sana dha.

Anis mil'adhee, kunoo Hoolaan tokko Tulluu Xiyoon irra dhaabatee ture; isa wajjinis kuma dhibba afurtamii afur turan; isaanis maqaa Abbaa isaa adda isaanii irratti barreeffamee qabu turan. Mul'ata Yohaannis 14:1.

Daani'eel boqonnaa tokko keessatti Beltshaazaar jedhamee waamama; achiis boqonnaa kudhan keessatti akkasuma waamamee of isaatii akka mallattoo sochii ergamaa isa jalqabaa fi sochii ergamaa isa sadaffaatti adda baafata; jechuunis boqonnaan tokko ergaa ergamaa isa jalqabaatiin bakka bu'a, akkuma barruulee duraanii keessatti bal'inaan dursee adda baafame. Kanaafuu boqonnaan kudhan sochii ergamaa isa sadaffaa fi saba kakuu bara dhuma bakka bu'a. Achi irratti lakkoofsi sun Beltshaazaar akka mallattoo isaanii ta'an adda baasa; isaanis dabalata beekumsaa sochii haaromsa bara 1989 jalqabame keessatti hiikamee mul'ate hubatan. Kunis ciminaa irratti kan mul'atu waan Daani'eel (Beltshaazaar) beeku ture irratti.

Daani'el “wanta” isaaf beeku akka “Daani'elitti mul'ate,” “wanti sunis dhugaa ture, garuu yeroo murtaa'een isaa dheeraa ture; innis wanta sana hubate, mul'atichaas qalbeeffate” jedhamee ibsameera. Daani'el “wanta” sana hubate, akkasumas “mul'ata” sanaas hubate. Jechi Ibrootaa “dabar” jedhu lakkoofsa kana keessatti akka “wanta”tti hiikameera, hiikni isaatis “dubbii” dha. Raajii keessatti “dubbiin” mul'ata “yeroo torbaa” sana bakka bu'a; akkasumas Kiristoosin, isa Dubbicha ta'e, bakka bu'a. “Yeroo torbaan” sunis, Kiristoosis, Dhagaa ijaartonna tuffatan sana dha; Daani'elis ummata Dubbichaa keessatti calaqqeeffamoota mallattoo sanaa keessaa lameen isaanii iyyuu hubatan bakka bu'a.

Daani'el boqonnaa sagal, lakkoofsa digdamii sadii keessatti raajii yeroo waggoota kuma lamaa fi dhibba sadii fi waggoota kuma lamaa fi dhibba shanii fi digdamaa wajjin walqabatee lakkoofsonni baay'ee barbaachisoon keessaa tokko ni argama; isaanis gaaffii Daani'el boqonnaa saddeet, lakkoofsa kudha sadii keessatti dhiyaatee fi deebii lakkoofsa kudha afur keessatti kennameen bakka bu'aniiru. Gaaffiin sun akkana jedha: “Mul'anni ‘chazon’ kan miidhamaa fi tumamuu mana qulqullummaa fi loltoota, kan jalqaba paganizimiin, itti aansee immoo papaliziimiin raawwatame, hamma yoomitti turu?” Miidhamuu fi tumamuun sun, “yeroo torba” Seera Lewwotaa digdama jaha raawwachuuf, waggoota kuma lamaa fi dhibba shanii fi digdamaa fudhate.

Deebiiin gaaffii lakkoofsa kudha sadii sanaa hanga waggaa kuma lamaa fi dhibba sadii ture; ergasii iddoo qulqulluun sarbamee ture ni qulqulleeffama; mul’anni “mareh” kan waggaa kuma lamaa fi dhibba sadii immoo raajii yeroo lamaan sana walitti hidha; akkasumas Daani’el boqonnaa sagal, lakkoofsa digdamii sadii keessatti, Gaabri’eel walitti dhufeenya mul’ata lamaan sanaa akka hubatuuf Daani’el ni geggeessa.

Jalqaba kadhannaa keetii irraa eegalee ajajni ba’eera; anis si argisiisuuf dhufeera; ati baay’ee jaallatamaa waan taateef; kanaaf dubbicha hubadhu, mul’atichaas yaadi. Daani’el 9:23.

“ବୁଝ” ଏବଂ “ବିଚାର କର” ବୋଲି ଯେଉଁ ଶବ୍ଦଟି ପଦ୍ମରରେ ଅନୁବାଦ ହୋଇଛି, ସେହିଟି ହେଉଛି ହିବ୍ରୁ ଶବ୍ଦ “biyn,” ଏବଂ ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି “ମନସିକ ଭାବେ ପୃଥକ କରିବା।” ଗବ୍ରିଏଲ ଦାନିଏଲଙ୍କୁ “the matter” ଏବଂ “the vision” ମଧ୍ୟରରେ ମନସିକ ଭେଦକରଣ କରିବାକୁ ଜଣାଉଛନ୍ତି। ପଦ୍ମରରେ “the vision” ବୋଲି ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି, ସେହିଟି ହିବ୍ରୁ ଶବ୍ଦ “mareh,” ଏବଂ ଏହା ଦୁଇ ହଜାର ତିନି ଶତ ବର୍ଷର ସେହି ଦର୍ଶନକୁ ସୂଚାଏ ଯାହା 1844 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର 22 ତାରିଖରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା। “matter” ବୋଲି ଯେଉଁ ହିବ୍ରୁ ଶବ୍ଦଟି ଅନୁବାଦ ହୋଇଛି, ସେହି ଶବ୍ଦଟି ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟର ପରଥମ ପଦ୍ମରରେ “thing” ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଅନୁବାଦ ହୋଇଛି। ସେହିଟି ହେଉଛି ହିବ୍ରୁ ଶବ୍ଦ “dabar,” ଏବଂ ଏହା ଦୁଇ ହଜାର ପାଞ୍ଚ ଶତ କୋଡ଼ି ବର୍ଷର ସେହି ଦର୍ଶନକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରେ ଯାହା ମଧ୍ୟ 1844 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର 22 ତାରିଖରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା।

Caaffata kudhanii boqonnaa kudhan keessaa keessatti, saba kakuu Waaqayyoo kan guyyoota dhumaa Belteshazzariin bakka buufameera; isaanis dabaluu beekumsaa yeroo dhumaa bara 1989tti dhufe hubataniiru; kunis walitti hidhamiinsa mul’ata lamaan sanaa akka hubatan isaan dandeessise; walitti hidhamiinsa kana immoo Millerooni sochii ergamaa isa jalqabaa keessaa jiran gar tokkee qofa hubatanii turan. Caaffata kana keessatti, mul’atichi akka “dubbiitti” bakka buufame kun raajii lamaan keessaa isa dheeraa akka ta’e adda baafameera; sababiin isaas, caaffatich keessatti wabiiwwan lama “dubbiicha” ilaalan gidduutti, Daani’el yeroon “dubbiichaaf” (dabar) murteeffame, mul’ata (mareh) wajjin wal bira qabamee, “dheeraa” akka ta’e ibsa.

Bara bulchiinsa Qiros mootii Faares keessa dubbiin tokko Daaniyelitti mul’ifame; innis maqaan isaa Belteshaazaar jedhamee waamama ture; dubbiin sun dhugaa ture, garuu yeroo murtaa’een isaa dheeraa ture; innis dubbicha hubate, mul’atichaas qalbeeffate. Daani’el 10:1.

“सात समय” ही मल्लिराइटहरूले घोषणा गरेको सबैभन्दा लामो समय-सम्बन्धी भवषियवाणी हो भन्ने सूक्ष्म सत्यलाई लौदकिय आद्वेन्टवादले अस्वीकार गर्दछ; यसको आधार तनीहरूले एउटा त्यस्तो खण्डमा राखेका छन्, जसलाई तनीहरू आफ्नै वनिशतर्फ मोडेर व्याख्या गर्छन्। १८६३ को वदिरोहमा “सात समय” लाई अस्वीकार गरेर, तनीहरूले ती दुई भवषियवाणीहरूको परस्पर सम्बन्ध देख्दैनन्, र केवल अर्को खण्डलाई मात्र तेइस सय वर्षको पहचान गराउने रूपमा देख्न सक्छन्, अथवा देख्न मात्र चाहन्छन्।

“Muxannoon bartootaa jalqabaa Kiristoositti ‘wangeela mootummaa’ lallaban keessa darban, muuxannoo warra dhufaatii isaa lammaffaa labsan keessatti isa fakkaatu qaba ture. Akkuma bartoonni ba’anii, ‘Yeroon raawwatameera, mootummaa Waaqayyoo dhihaateera’ jedhanii lallaban, akkasuma Millerii fi hojii-waliin isaa, yeroo raajii keessaa dheeraa fi isa dhumaa Macaafa Qulqulluu keessatti mul’ifame xumuruuf jedhu, murtiin dhihaatee akka ture, mootummaa bara baraas akka mootummaa sanaan banuuf jedhu labsan. Lallabni bartootaa waa’ee yeroo irratti hundaa’e, torban torbaatama Daani’el 9 irratti ture. Ergaan Milleraan fi

hojii-waliin isaa kennames, xumura guyyoota 2300 Daani'el 8:14 keessatti ibsaman, kan torban torbaatamni keessaa qooda ta'an, ni beeksisa ture. Lallabni isaanii lamaanuu raawwatamuu kutaa adda addaa yeroo raajii guddaa tokkoo sanaa irratti hundaa'e." The Great Controversy, 351.

Mantii uumamaa kutaa isa dhumaa kanaa hin dhabinaa. Adventizmiin Laa'oodiiqeyaa Miillerotaan mana qulqullummaa qulqullaa'uu qabu jechuun mana qulqullummaa samii akka yaadan addunyaatti hin barsiisu; sababiin isaas isaanii fi namni galmee seenaa ilaaluuf fedhii qabu kamiyyuu Miilleronni mana qulqullummaa qulqullaa'uu qabu jechuun lafa akka ta'e akka amanan ni beeku. Kutaan Adventizmiin Laa'oodiiqeyaa gara badiisa ofii isaaniitti jallisee fayyadaman, "akkasitti Miillerii fi michoonni isaa yeroon raajii dheeraan keessaa isa hunda caalaa dheeraa fi isa dhumaa Macaafa Qulqulluu keessatti mul'ate xumuramuuf akka jedhu labsan" jedhu dha; kanaas isaan cimsanii waggoota kuma lamaa fi dhibba sadii Daniel boqonnaa saddeet lakkoofsa kudha afur irratti ibsame ta'uu isaati jedhu.

Kitaabolee seenaa Adventistotaa ofii isaanii lallabdoonni Millerite dhibba sadii hundi dhiheessi isaanii keessatti chaartii jalqabaa bara 1843 fayyadamaa turan jedhan; chaartii sana irratti, akkasumas ragaa seenaa hafe hunda keessatti, "yeroon torba," (waggoota kuma lama dhibba shantama fi digdama), raajii isaan "yeroo raajii isa dheeraa keessaa isa dheeraa fi isa dhumaa" jedhamuun beeksisan, kan "xumuramuuf jedhu" ta'uu isaa ifa kiristaala fakkaatuun mul'ata. Sababii fincila isaanii bara 1863, yeroo isaan dhagaa hundee "yeroo torbaa" didan sanaatiin, amma immoo obboleettii White kutaa The Great Controversy keessaa keessatti seenaa duraan hundeeffame irra deebi'anii barreessaa jirti jechuun jaamummaan cimsanii falmu.

Lakkoofsi tokkoffaa boqonnaa kudhaffaa Daani'el keessatti, Belshaazaar saba Waaqayyoo bara dhumaa bakka bu'a; isaanis gaaffii fi deebii Daani'el boqonnaa saddeet, lakkoofsa kudha sadii fi kudha afur, kan Obboleettiin White hundee fi utubaa giddugaleessaa amantii Adventii akka ta'e ibsite, ni hubatu. Fakkeenyi Daani'el lakkoofsa sana keessatti bakka bu'u, saba kakuu Waaqayyoo bara dhumaa fi Adventizimii Laa'oodiiqeyaa gidduutti garaagarummaa agarsiisaa jira; sababiin isaas isaan warra dabala beekumsaa bara 1989 keessatti hubatan waan ta'aniifi.

Waggaa sadaffaatti Qiros mooticha Faaresitti dubbii tokko Daani'elitti mul'ifame; inni maqaan isaa Beelteeshaazaar jedhama ture; dubbiin sunis dhugaa ture, garuu yeroo murtaa'e sun dheeraa ture; innis dubbicha hubate, mul'ata sanas qalbeeffate. Daani'el 10:1.

Lakkoofsi jalqabaa mul'ata laga Hiddeqel biratti kennamee hanga boqonnaa kudha lammaffaatti itti fufudha. Achittis yeroo dhumaatti kitaabni Daani'el akka banamu argina; kanaafuu, Daani'el "dubbicha" fi "mul'aticha" lamaan isaanii hubachuu isaa, warra hubatan, warra "ogeeyyii" jedhamanii beekaman, warra hin hubanee fi "hamoota" jedhamanii beekaman irraa faallaa ta'anii wajjin walqabata. Lakkoofsa kudhan keessatti boqonnaa kudha lammaffaatti, garaagarummaan gareewwan lamaan kanaa ibsameera.

Namoonni baay'een ni qulqulleffamu, ni addeeffamu, ni qoramu; warri hamoonni garuu hammina ni hojjetu; hamaa keessaa tokko illee hin hubatu; ogeeyyiin garuu ni hubatu. Daani'el 12:10.

“Warri hubatanii” ni hubatu, hamoonni garuu hin hubatan; jechi “hubatu” jedhamee hiikame sunis jecha isa nuti boqonnaa sagal keessaa lakkoofsa digdamii sadii irratti adda baasne sanauma dha. Innis jecha Ibrootaa “biyn” jedhu yoo ta’u, hiikni isaas sammuu keessatti adda baasuu jechuudha. Hamoonni baay’ina beekumsaa hin hubatan; sababiin isaas mul’ata lamaan dhugaa ta’an, kan Belteshaazaar lakkoofsa tokko keessatti hubatuu isaanii wajjin walqabatee ibsame, sammuu keessatti adda baasuuf fedhii hin qaban. Yeroo Daani’el utuu hin taane Belteshaazaar jedhamee waamamutti, lakkoofsa tokko keessatti akka nama sanaatti ibsameera. Lakkoofsa tokko keessatti inni akka saba kakuu Waaqayyoo kan guyyoota dhuma ta’etti ibsameera; akkasumas akka warra mul’ata lamaan sana hubatanitti ibsameera, mul’atawwan kanneen saba Waaqayyoo sammuu keessatti adda baasuuf qaban ta’an. Yesus dhuma waan tokkoo jalqaba waan tokkootiin ibsa; boqonnaa kudha lamaan keessattis, warri hubatanii mul’ata waggoota kuma lamaa fi dhibba sadii sana hubatu; akkasumas walitti dhufeenya isaa kallattii qajeelaadhaan raajii yeroo “dheeraa keessaa hunda caalaa dheeraa fi isa dhuma” ta’e, jechuunis waggoota kuma lamaa fi dhibba shantama fi digdama sana wajjin hubatu.

Nuti gaafii Daani’eel isa dhuma qorachuu keenya barruu itti aanu keessatti itti fufna.

Sabni koo wallaalaa sababii beekumsa dhabuutiin badaniiru; ati immoo beekumsa waan diddeef, akka anaaf luba hin taanitti anis si nan dida; ati seera Waaqa keetii waan dagatteef, anis ijoollee kee nan dagadha. Hosea 4:6.

Isinis akka dhagoota jiraatoo taatanii mana hafuuraa keessaa ijaaramtu; lubummaa qulqulluu taatanii, aarsaa hafuuraa, kan karaa Yesuus Kiristoos Waaqayyo biratti fudhatama qabu dhiheessuuf. Kanaafis caaffatatti akkana jedhamee barreeffameera, “Kunoo, ani Xiyoon keessatti dhagaa golee isa mataa, filatamaa fi gatii guddaa qabu nan kaa’a; inni isatti amanu immoo gonkumaa hin salphatu.” Isin warra amantaniif kanaaf inni gatii guddaadha; warra hin ajajamneef garuu, “dhagaan warri ijaaran tuffatan, innis mataa golee ta’eera,” akkasumas, “dhagaa gufuu fi kattaa nama mufachiisu” ta’eera; isaan dubbicha irratti gufatu, sababii hin ajajamneef; kanaafis isaanii murteeffamee ture. Isin garuu sanyii filatamaa, lubummaa mootummaa, saba qulqulluu, ummata addaa dha; akka isin ulfina isa isin dukkana keessaa gara ifa isaa dinqisiisaa sanaatti isin waame sanaa labsitaniif. Isin warri duraan ummata hin taane, amma garuu ummata Waaqayyoo taataniittu; warri duraan araara hin arganne, amma garuu araara argattaniittu. 1 Pheexiroos 2:5–10.

Obsa Gooftaan keenya yeroo dheeraa obsuun isaa fayyina akka ta’e lakkaa’aa; akkuma obboleessi keenya jaallatamaan Phaawuloosis, akkuma ogummaa isaaf kennameetti, isiniif barreesse; akkasumas xalayoota isaa hundumaa keessatti, wantoota kana isaan keessatti dubbachaa jira; isaan keessaa garuu wantoonni hubachuuf ulfaatan tokko tokko jiru; warri hin barannee fi warri jabaatanii hin dhaabbanne akkuma Caaffata Qulqullaa’oo kaanittis godhan sana, gara badiisa ofii isaaniitti hiika jallisaa kennu. Kanaafuu isin yaa jaallatamtoota, waan kana duraan dursitanii beektoota taatanii, dogoggora warra hamootaan hin fudhatamne; jabaattummaa keessan irraa akka hin kufnes of eeggadhaa. 2 Pheexros 3:15–17.

Kana wantoota kana isaan yaadachiisi; dubbii waa’ee faayidaa hin qabne irratti akka wal hin mormanitti fuula Gooftaa duratti isaan akeekkachiisi; inni kun warra dhaga’an mancaasuu

qofaaf ta'a. Ofii kee Waaqayyo duratti nama fudhatama qabu ta'uu keetiin of dhiheessuuf cimini; hojjetaa qaanfamuun isa hin barbaachisne, dubbii dhugaa sirriitti qoodu ta'i. Garuu haasaa xuraa'aa fi waa'ee hin baafne irraa fagaadhu; isaan hammina Waaqayyotti caalchisee guddatu. 2 Ximotewos 2:14–16.